

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ТА АРАНЖУВАННЯ»

АНОТАЦІЯ КУРСУ. Навчальна дисципліна «Інструментування та аранжування» є важливим компонентом циклу професійної та практичної підготовки бакалаврів. Вона необхідна для подальшої діяльності кваліфікованого музиканта – професіонала в якості виконавця, диригента, керівника творчого колективу, викладача, аранжувальника або композитора.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах цього курсу здобувачі кваліфікаційного рівня «Бакалавр» формують загальні та фахові компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки. А саме — вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність бути критичним і самокритичним, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність працювати автономно, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності, здатність здійснювати аранжувальну діяльність в сфері музичного мистецтва, здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ Кількість кредитів ЄКТС — 5, Курс III, Семестр V - VI, загальний обсяг — 150 годин, з них практичних — 74 години, самостійних — 76 годин.

МЕТА КУРСУ – надання базових знань та практичних навичок інструментування (оркестровки, перекладу, обробки) і аранжування творів різних стилів і жанрів для ансамблів, оркестрів, хорів. Разом з цим у завдання даної дисципліни входить всебічний розвиток творчих здібностей студентів, прагнення до самовдосконалення, формування художнього смаку, загальної культури, розширення музичного кругозору, музичного і аналітичного мислення, накопичення інтонаційно-стилістичного багажу різних епох.

Програмні результати навчання за навчальною дисципліною. Після закінчення курсу здобувач повинен демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування та аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору), володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом, демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Інструментування та аранжування» вивчається у V та VI семестрах III курсу та є обов'язковим навчальним компонентом. Для її розуміння та набуття практичного досвіду необхідні знання, отримані на рівні спеціалізованої професійної музичної освіти.

Велику роль у формуванні професійних навичок аранжувальника мають обов'язкові (Фах, Історія та теорія музики, Аналіз музичних творів, Оркестровий клас/ Хоровий клас/ Оперний клас, Клас ансамблю) та вибіркові дисципліни (як, наприклад, Стильове сольфеджіо, Імпровізація, Композиція, Читання хорових партитур тощо).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ Дисципліна «Інструментування та аранжування» реалізується у вигляді аудиторних практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Кожне заняття відповідно до теми включає в себе теоретичні відомості (повтор або оновлення базових положень) та наступні форми роботи: прослуховування та аналіз сольних, ансамблевих, хорових, оркестрових фрагментів або невеликих творів, порівняння варіантів перекладу одного музичного твору для різних типів виконавських колективів, виконання окремих вправ по запису музичного матеріалу у різних ключах, вправ по запису партій транспонуючих інструментів або голосів, вправ по запису акордів для різних ансамблів або груп, написання тембрових диктантів у вигляді партитур, інструментування, аранжування творів (фрагментів) для різних складів ансамблів, оркестрів, хорів, написанням клавіру з оригінальної оркестрової партитури, обговорення самостійної роботи студентів по створюванню партитур (розробці власних проєктів). В рамках навчальної роботи передбачені відвідування репетицій, концертів з подальшим аналізом і обговоренням, зустрічі з видатними диригентами, композиторами, аранжувальниками, використання електронних освітніх технологій, мультимедійних засобів (презентації, відеозаписи і т.п.). Кращі роботи студентів за умови забезпечення комп'ютерного набору партитури і партій можуть бути виконані відповідними колективами учбового закладу.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ уніфіковано. Залежно від професійного спрямування уточнюється, деталізується відповідний теоретичний матеріал та практичні завдання.

Блок 1. Теоретичні основи інструментування та аранжування музики. Різновиди виконавських колективів та особливості нотного запису музичного твору. Склади, класифікації ансамблів, хорів, оркестрів, їх художньо-технічні можливості та репертуарна практика. Варіанти нотного запису музичного твору та основні правила оформлення. Специфіка інструментування та аранжування, основні правила. Засоби інструментування. Технологічні основи інструментування. Формоутворююча і змістовна функція інструментування. Основні та допоміжні елементи фактури. Прийоми їх викладення. Специфіка творчої роботи з різними вихідними музичними матеріалами. Зв'язок інструментування та аранжування з формою твору та можливостями колективу. Основні прийоми оркестрового, хорового, ансамблевого розвитку. Загальна та індивідуальна характеристика вокальних голосів, хорових партій, різновидів кожного інструменту, складу оркестрових груп, особливості оформлення нотного запису.

Блок 2. Практичне інструментування та аранжування, переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору).

Репертуар для перекладу. Зв'язок вибору п'єси зі складом та можливостями ансамблю, хору, оркестру. Мета перекладу. Орієнтовний план та зміст основних етапів роботи. Типові засоби перетворювання фактури оригіналу. Інструментування та аранжування твору для вокального, інструментального ансамблю. Обробка популярної або народної пісні для ансамблю, хору, оркестру. Особливості інструментування, аранжування (перекладу, обробки) супроводу солістам: співакам, інструменталістам, хору. Інструментування, аранжування твору для малого, середнього складу оркестру, струнного або камерного оркестру, жіночого, чоловічого або дитячого хору. Інструментування, аранжування (оркестровка, переклад, обробка) творів крупної форми для великого складу оркестру, змішаного хору. Можливості модифікації складу з урахуванням сумісництва гри на різних інструментах. Особливості перекладу музичного твору з одного складу оркестру, хору, ансамблю на інший. Прийоми транспозиції транспонуючих музичних інструментів. Особливості композиційного плану, перетворення фактури оригіналу, види додаткових елементів. Засоби збереження характеру музичного твору, втілення авторського задуму композитора.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ. Вивчення дисципліни передбачає проведення поточного, рубіжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється за кожним завданням в межах модулів — індивідуально та колективно. Перевіряються завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Здобувач, відповідно до робочої програми дисципліни «Інструментування та аранжування», професійного спрямування та рівня групи, виконує форми роботи, передбачені в кожній темі, захищає їхні результати у встановлені терміни.

Методи усного контролю: відповіді на теоретичні питання, аналіз партитур, порівняння варіантів перекладу одного музичного твору для різних типів виконавських колективів. Методи письмового контролю: виконання окремих вправ по запису музичного матеріалу у різних ключах, вправ для транспонуючих інструментів або голосів, вправ по запису акордів для різних ансамблів або груп, написання тембрових диктантів у вигляді партитур, написання клавіру з оригінальної оркестрової партитури, інструментування, аранжування творів (фрагментів) для різних складів ансамблів, оркестрів, хорів.

Семестровий контроль відбувається наприкінці кожного семестру (V та VI). У разі активної роботи здобувача протягом семестру та виконання всіх завдань відбувається автоматичне нарахування балів. В іншому випадку (пропуски занять, відсутність виконаних робіт, незадоволеність власними результатами) – форми семестрового контролю визначаються індивідуально на потребу здобувача / викладача у встановлені терміни.

Підсумковий контроль проводиться з метою визначення результатів навчання та здійснюється за необхідністю або бажанням здобувача / викладача у формі заліку у VI семестрі у терміни, встановлені навчальним

планом. Критерії до підсумкового контролю визначаються додатково у відповідності до професійного спрямування та рівня групи.

Оцінювання виконання студентом навчальної роботи здійснюється в балах за 100-бальною системою з переведенням в національну систему оцінювання та систему ECTS.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Активна участь здобувачів у навчальному процесі заохочується додатковими балами.
- Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин.
- Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання студентом завдань за кожною темою, у тому числі з інструментування або аранжування творів із наступною перевіркою за розкладом консультацій викладача.